СЕКЦИЯ 19. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ГУМАНІТАРНИХ НАУК

СИСТЕМА ОСВІТИ ЯК ЧИННИК ПОЛІТИКО-ІДЕОЛОГІЧНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ

Агаларова К.А.
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Одним із важливих чинників політико-ідеологічної ідентифікації та водночас агентом політичної соціалізації молоді є система освіти, яка надає підростаючим поколінням знання про політичний світ і ту роль, яку вони в ньому можуть відігравати, про політичні інститути й відносини, політичну систему суспільства тощо. Система освіти транслює існуючі в суспільстві цінності й установки. У будь-якій політичній системі (авторитарній чи демократичній) інститут освіти є одним з найважливіших інститутів політичного впливу на майбутніх громадян, адже саме через освітню систему держава реалізує свої політики ідентичності (перш за все завдяки підручникам з історії країни, певних навчально-виховних заходів патріотичного спрямування тощо).

Саме у роки одержання молодою людиною освіти відбувається інтеграція емоційних і раціональних компонентів і формування основних політико-ідеологічних уподобань особистості. Причому даний етап існує не ізольовано від попереднього, а інтегрує все те, що накопичено раніше. На цьому етапі відбувається, по-перше, якісна зміна компонентів політичної психології, за рахунок більш повного насичення їх раціональними елементами на основі надбання певної суми знань, цілеспрямованого впливу панівної у суспільстві політичної ідеології і набутого соціального досвіду; по-друге, формування системи політичних ідеалів, цінностей і мотивів майбутньої соціально-політичної діяльності; по-третє, становлення політичних переконань, інтересів і потреб, які визначають поведінку людини у суспільстві.

В Україні освітня система є офіційно деполітизованою. У школах та вищих навчальних закладах заборонена діяльність політичних партій та організацій. У законі України «Про освіту» стверджено, що головні принципи освіти в Україні: незалежність освіти від політичних партій, громадських та релігійних організацій. Однак це не свідчить про те, що вітчизняна освітня система не сприяє політичній соціалізації учнівської, зокрема студентської, молоді, а отже її політико-ідеологічній ідентифікації. Викладання у середніх та вищих навчальних закладах циклу соціально-політичних дисциплін, різноманітні навчально-виховні заходи, розвиток учнівського та студентського самоврядування, на нашу думку, здійснюють суттєвий вплив на свідомість та поведінку молодої людини, формують її ціннісні орієнтації, в тому числі у сфері політики, сприяють розвитку політичних знань, вмінь та навичок політичної діяльності тощо.

Саме студентська молодь набуває сьогодні характеристик політичної суб'єктності, яка, як правило, є ситуативною суб'єктністю. До висновків щодо ролі освіти у формуванні політичної позиції індивіда, його активності в цій сфері, додаймо, що відсутність у молодих людей необхідних політичних знань, політичної освіти, може привести до того, що вони стануть звичайним об'єктом маніпуляцій різноманітних політичних сил.